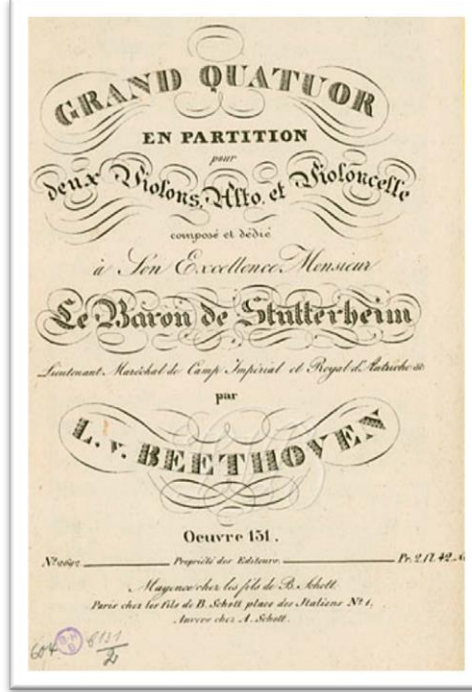

Yaylı Çalgılar Dörtlüsü, Do diyez Minör Op.131

* Adagio, ma non troppo e molto espressivo-Allegro molto vivace-Allegro moderato-Andante ma non troppo e molto cantabile-Presto-Adagio quasi un poco Andante-Allegro

Wagner'in de dediği gibi eser, müzik tarihinin en hüzünlü bölümlerinden birini işaret eder. 7 bölüm olmasıyla da sıra dışı olan bu eserin sessel tasarımında ulaştığı derinlik hayranlık vericidir.

Çeşitli hastalıklarla engellenen Beethoven, "En büyük" olarak nitelendirdiği ve tüm kuartetleri arasında en beğendiği olduğunu arkadaşı kemancı Karl Holz'a belirtmiştir. Eseri önce, kendisine ölene dek yardım edecek olan dostu, tüccar Johann Wolfmayer'e ithaf etmiştir. Eser baskıda iken, Schott yayınevine 22 Şubat 1827 tarihinde gönderdiği mektubunda bu ithafı, dizgisi yapılmış bile olsa, mutlaka değiştirmelerini rica etmiş ve Dörtlü'ye, yeğeni Karl'ın intihar girişiminde onunla ilgilenen kumandan Joseph von Stutterheim'in adını yazmalarını istemiştir. Baron von Stutterheim (1764-1831) başarılı bir askerlik yaşamından sonra Galiçya cephesi kumandanı iken ölmüştür. Beethoven'in yaşamının son yıllarında, 20 Mayıs

1826'da aylarca uğraşarak tamamladığı bu Dörtlü, birbirine geçen ve kesintisiz çalınan yedi bölümden meydana gelmiş; bölümlerin sınırlanması bilinçli bir şekilde engellenmiştir.

4/4'lük ölçüde ve Do diyez minör tonda, pek o kadar ağır olmayan, çok duygulu Adagio ma non troppo e molto espressivo) tempodaki 1. bölüm, uzun ve hüzünlü bir serbest füg şeklindedir. Wagner bu bölümü, o zamana kadar yazılan en hüzünlü notalar olarak tanımlamış ve hiçbir arzusun yerine getirilemediği bir günün doğuşuna benzetmiştir. Füg, uzun tutulan bir Do diyez ile sona erer...

Adeta fark edilmeden, Re Majör tondaki, 6/8'lik ölçüde, çok çabuk ve canlı (Allegro molto vivace) tempodaki hareketli 2. bölüme geçilir. Sonat formundaki bu bölüm, kısaca parlayan bir güneş ışığı gibi kaybolur...

11 mezür süren enerjik yapıdaki –bir dakika bile sürmeyen- 4/4'lük ölçüde, Fa diyez minör tonda

ve ılımlı (Allegro moderato) tempodaki çok kısa 3. bölüm, yerini şiir dolu 4. bölüm Andante'ye bırakır. 2/4'lük ölçüde, yine aynı tondaki çok ağır olmayan, çok ezgisel (Andante ma non troppo e molto cantabile) tempodaki bu bölümdeki yedi büyük varyasyon, bestecinin bu konudaki ustalığını yansıtır. Romain Roland'ın "ölümsüz bir aşk şiiri" olarak tanımladığı Andante, kemanın sade ve barışçı ezgisiyle sona ererken, viyolonsel in fortissimo girişiyle 5. bölüm olan Presto'ya geçilir...

4/4'lük ölçüde, çok hızlı (Presto) tempoda, La Majör tonda başlayan sonat formunda, üçüncü ana bölümün yerini alan bu aydınlık ve kuvvetli bölüm, Scherzo-Trio tarzında dönüşümlü olarak sürer...

6. bölüm, 3/4'lük ölçüde, 28 mezürlük kısa bir Adagio'dur; hüznü tema önce viyola ile duyurulur...

4/4'lük ölçüde, Do diyez Minör tonda ve çabuk (Allegro) tempodaki son bölümde ise ritmik aksanlı ana tema fortissimo şeklinde unison olarak oktavlarla vurgulanır. Müzik, sona doğru gücünü yitirir, çaresiz bir Poco Adagio'ya dönüşürse de, viyolonselde beliren kreşendo ikinci kemana ulaşır; eser Do Diyez Majör tonda, parlak bir şekilde sona erer.

Holz'un anlattığında göre, Franz Schubert yedi bölümü de dinledikten sonra şöyle demiştir: Bundan sonra, bize yazacak ne kalmıştır ki?"

Mahler, bu eseri yaylı çalgılar orkestrası için düzenlemiş ve bir de genişlik kazandırmıştır.

Son bölüm, bestecinin bir zamanlar söylediği "Müzik, kadının gözünden yaş, erkeğin kalbinden kan getirmelidir" sözüne, yaşamının bu son döneminde de ne kadar sadık kaldığının kanıtıdır.

Son bölüm, allegro'nun önündeki Adagio quasi un poco andante giriş kısmı pek çok film müziğinde kullanılmıştır.

(Süre 40')

Beethoven String Quartet Op 131 No 14 C sharp minor Strings of Wiener Philharmoniker Bernstein

<http://www.youtube.com/watch?v=2PtHXN5HcRA>

Beethoven String Quartet op. 131, Leonard Bernstein + Vienna Philharmonic, VI + VII

<http://www.youtube.com/watch?v=BmyoO3O8Wng>

Beethoven - Cuarteto Op.131 - Bernstein

http://www.youtube.com/watch?v=Rx3xW1_jXm4

Lvan Beethoven - Quatuor en do dièse mineur opus 131 - Juilliard String Quartet (1960)

<http://www.youtube.com/watch?v=yXm1W6t-qqk>

Kazım ÇAPACI